

di, illas circumstantias quæ non valde notabiliter aggravant intra eandem speciem, ut circumstantia diei festi, vel dignitatis personæ, puta si ille qui peccatum commisit sit Episcopus, Abbas, vel Generalis Ordinis, non verò circumstantias intra eandem speciem notabiliter aggravantes, ut constat ex ratione quam adducit; ait enim ideo non esse necessariò confitendas nisi circumstantias quæ mutant speciem, quia venialia non sunt de necessitate confessionis, sed tantum mortalia, quæ quantitatè infinitam quodammodo habent.

17. Secunda difficultas & controversia est, an pœnitens possit & debeat, propter integratatem suæ confessionis, personam complicis revelare, si aliter peccatum suum explicare non possit? Respondeo affirmativè, quia in Sacramento pœnitentia, pœnitens habet ius se se integrè accusandi: Ergo & manifestandi complicem, si aliter non possit seipsum integrè accusare, seu facere suam confessionem integrum. Nec valet si dicas, pœnitentem, ob integratatem suæ confessionis, non posse infamare proximum, apud Confessarium: Tum quia revelatio complicis in confessione, non est diffamatio ejus, nisi materialiter, sicut non diffamatur, quando peccatum ejus revelatur, ob ipsius utilitatem & correctionem: docet S. Thomas 2.

2. qu.73, artic.2. Tum etiam quia complex, voluntarie se faciendo socium pœnitentis in crimen, voluntarie etiam se subdidit, quantum in ipso est, cognitioni judicis de tali crimen, quia voluntarie se fecit circumstantiam talis delicti. Ex quo intelleges, quod si frater commisit incestum cum sorore, ipsa volente & consentiente, potest & tenetur in confessione circumstantiam illam explicare, & sororis personam & crimen confessario detegere. Secùs verò si sorori non consentienti stuprum intulerit, quia in primo casu soror est complex criminis, & sœcia flagitijs, non verò in secundo. Unde tunc suffici quod frater, qui vim sorori intulit, dicat se commississe incestum cum consanguinea, ei que vim intulisse, non explicando circumstantiam personæ.

§. V.

Sigillum confessionis.

18. Triplici præcepto Confessor obligatur ad servandam sigillum confessionis, naturali, divino, & humano: naturali, quia de jure naturæ est servare secretum sibi commissum; divino, quia confessio quæ est juris divini, sine secreto ester nimis odiosa, subindeque moraliter impossibilis; humano denique seu Ecclesiastico, quia Ecclesia strictissimè præcipit sigillum confessionis servari, & pœnis gravissimis ejus violatores punit, ut patet ex Canone Sacerdos de pœnitentia dist. 1. Ex quo sequitur, Sacerdotem violentem sigillum confessionis, triples peccatum committere; primum detractionis, infamando proximum; secundum infidelitatis, non servando secretum; tertium sacrilegij, faciendo contra reverentiam & significationem hujus Sacramenti.

19. Adèd verò stricta est sigilli confessionis obligatio, ut nequidem in periculo boni communis, aut in quacumque necessitate, vel ad vitandum quodcumque scandalum, licet illud violare, ut dicitur in prædicto Canone. Ratio est prius, quia revelatio secreti confessionis, non est medium ordinatum ad succurrendum necessitatibus & periculis hominum. Secundò, quia quod est intrinsecè malum, numquam potest assumi ut medium ad pro-

curandum aliquod bonum, vel ad vitandum aliud malum; non enim sunt facienda mala, ut eveniant bona, vel ut vitentur alia mala: violare autem sigillum confessionis, est intrinsecè malum, tum quia est violatio juris naturalis, præcipientis servare secretum; tum etiam, quia est contra significationem Sacramenti pœnitentia, hoc enim Sacramentum significat remissionem peccatorum, quæ est testio quadam & occultatio quam facit Deus de peccatis, juxta illud Psalmi 31. *Beati quorum remissa sunt iniquitates, & quorum testa sunt peccata:* Ergo violatio sigilli confessionis nunquam potest esse licita, sub praetextu alicuius boni procurandi, aut alicuius mali vel scandali vitandi. Tertiò, quia si aliquando licet sigillum confessionis violare, totaliter destrueretur pœnitentia sacramentum, quod est maximum bonum reipublicæ Christianæ, quia illud redderetur odiosum, ut supra dicebamus.

20. Dices, Præceptum de integritate confessionis non minus est de jure divino, quam præceptum servandi ejus secretum, & tamen licitum est in pluribus casibus facere confessionem non integrum, ut constat ex dictis §. præcedenti: Ergo pariter licitum erit in aliquibus casibus extraordinariis revelare secretum confessionis.

Respondeo non omnem integritatem confessionis esse de jure divino, sed illam duntaxat quæ est in potentia pœnitentis, unde ista semper obligat, nullusque potest assignari casus in quo licet pœnitentis non facere confessionem formaliter integrum, licet plures adduci possint, in quibus non tenetur facere confessionem materialiter integrum. Addo hoc esse discrimen inter præceptū confessionis, & præceptū non revelandi secretum confessionis, quod primum est affirmativum, atque adēd licet obligat semper, non tamen pro semper, sed possunt contingere casus, in quibus cessat ejus obligatio; secundum verò est negativum, subindeque obligat semper; & pro semper, ac in omni casu, nullo prorsus excepto, cum ea sit natura præceptorum negativorum. Ex his.

21. Colligitur primò, non posse confessorem ad explicandum peccatum proprium in confessione, revelare peccatum alterius in confessione auditum; quia præceptum sigilli est arctius, quam præceptum de integritate confessionis; cùm nequidem ad mortem vitandam licet sigillum confessionis violare, & à præcepto integratius confessionis, multò minora damna & pericula excusat.

22. Colligitur secundò, non licere sacerdoti facere actionem aliquam, que ex natura sua sit expressiva peccati in confessione auditum, quia hoc esset revelare confessionem, non verbo, sed facto: ei tamen licitum esse exercere omnes illas actiones, quæ de se sunt indifferentes ad significandum peccatum confessum aut non confessum, & possunt, etiam consideratis omnibus circumstantiis, fieri ex aliis motivis. Unde si Sacerdos seiret per confessionem, paratum sibi esse vinum toxicatum ad missam celebrandam, posset à celebratione abstinere fingendo aliquam infirmitatem repentinam. Non possunt tamen Prælati uti cognitione per confessionem habitâ, ad externam gubernationem, hoc enim strictissimè prohibuit Clemens VIII. decreto anno 1593, die 26. Maij edito.

23. Colligitur tertid, illum qui reperit chartam, in qua scripta sunt peccata pœnitentis nondum confessa, non obligari ad sigillum, sed duntaxat ad secretum naturale; quia talia peccata nondum Ecclesia clavibus subjecta sunt. Quod sit ut in ea charta

charta continetur aliquod facinus vergens in damnum reipublicæ, tenetur illud revelare, cùm secretum naturale non obliget cum damno boni publici. Si tamen charta jam tradita fuisset confessario, & casu è manibus ejus dilapsa, tunc qui illam reperiret, ad sigillum confessionis teneretur; quia in tali casu peccata in ea contenta, fuissent confessario manifestata, subindeque subdita clavibus Ecclesie.

CAPUT VI.

De absolutione Sacramentali.

Circa absolutionem Sacramentalem quatuor sunt difficultates breviter hic expedienda. Prima est, utrum omnia ista verba: *Ego absolvō te ab omnibus peccatis tuis, in nomine Patris & Filii, & Spiritus Sancti*, quæ à Florentino & Tridentino assignantur pro forma Sacramenti Pœnitentiae, sint de ejus essentia, an verò hæc sola verba *absolvō te*, sint essentialia absolutioni Sacramentali?

1. Respondeo hæc sola verba *absolvō te* ad essentiam & valorem absolutionis Sacramentalis sufficere. In primis enim ad illam non requiritur necessariò invocatio sanctissimæ Trinitatis, sed illa relinquitur arbitrio Sacerdotis, ut ait D. Thomas supra qu. 84. art. 3. Unde non est eadem ratio de forma hujus Sacramenti, ac de forma Baptismi & Confirmationis, in qua necessaria est expressio sanctissimæ Trinitatis, quia Baptismus inducit hominem ad fidem, cuius præcipuum mysterium est Trinitas, & Confirmationis roborat ad ejus confessionem. Secundò quod non debet necessariò ponи particula *omnibus*, constat, tum quia non apponitur in Rituall Romano iussu Pauli V. edito, tum etiam quia pœnitens non potest absolvī ab uno peccato mortali, quin absolvatur ab omnibus, & de veniabilibus sèpè non fit absolutionis, cùm pœnitens de illis non pœnitiat, nec pœnitere teneatur. Tertiò quod *à peccatis*, non sit de essentia absolutionis probatur, quia licet hac verba *absolvō te*, ex se indiferentia sint ad significandum absolutionem à peccatis vel à censuris, cùm tamen in administratione Sacramenti pœnitentiae proferantur supra pœnitentem confitementem peccata sua, habent ex illa circumstantia quod potius significant absolutionem à peccatis, quam à censuris. Demum quod per solum verbum *absolvō*, non exprimatur sufficienter forma absolutionis, sed debeat addi particula *te*, ex eo constat quod in ea significari & exprimi debeat, absolutionem cadere supra talen personam delinquentem, accusatum, convictum, pœnitentem, & confessam talia singularia peccata. Unde particula *te* non minùs est de essentia in forma Sacramenti Pœnitentiae, quam in forma Sacramenti Baptismi & Confirmationis. Relinquitur ergo quod forma absolutionis essentialiter salvetur in illis verbis, *absolvō te*, suppresso pronominis *ego*, quod in verbo prima persona, *absolvō*, subintelligitur; illa enim sufficienter significant principalem effectum hujus Sacramenti, qui est solutio à vinculis peccatorum.

2. Dices, Florentinum & Tridentinum, assignando formam hujus Sacramenti, dicunt illam confitente in his verbis: *Ego absolvō te &c.* Ergo censent aliqua ex verbis sequentibus pertinere essentialementer ad formam absolutionis Sacramentalis. Sed nego consequentiam, id est enim particularum &c.

addiderunt, vel ut abstraherent à controversiis Theologorum, qui putant alia etiam verba pertinere ad essentiam hujus forma; vel ut significant sequentia non esse omittenda, quamvis non sint essentialia. Et certè si existimat illa esse essentialia, non omisissent pauca hæc verba, à *peccatis*, cùm integrum formam Baptismi, eti longior, expresserint.

3. Ex his intelliges, gratiam sacramentalem remissivam peccatorum produci in instanti extrinsecè terminativo horum verborum *absolvō te*, cùm tunc completa sit significatio essentialis absolutionis Sacramentalis, & sacramenta tunc causet gratiam, quando est completa significatio essentialis illorum. Sicut in sententia illorum qui existimant, hæc solum verba, *bis est calix sanguinis mei*, esse de essentia consecrationis calicis, sanguis Christi ponitur sub speciebus vini, in instanti extrinsecè terminativo illorum, & antequam verba sequentia, qui *pro vobis & pro multis effundet* &c. à sacerdoti prolatæ fuerint.

4. Secunda difficultas est, an forma absolutionis, deprecatoriè prolatæ, valida sit? Respondeo negativè, contra Morinum & Launoum; quia ut ait Tridentinum sess. 14. cap. 6. absolutionis sacramentalis est ad modum actus judicialis quem sacerdos exercet: Atqui sententia judicis deprecatoriè exprimi non debet, sed indicativè, vel imperativè, ut constat in judiciis humanis: Ergo nec absolutionis sacramentalis.

Confirmatur: Absolutio est actus autoritatem habentis, deprecatio è contra est actus supplicantis; unde qui supplicat, ostendit se potestateni absolvendi non habere, sed ab alio gratiam absolutionis experte: igitur forma deprecativa pugnat cum absolutiva. Addo quod si forma absolutionis deprecatoriè prolatæ, valida esset, pœnitens absolveretur à peccatis, cùm sacerdos verba ista profert: *Absolucionem & remissionem omnium peccatorum tribuat tibi omnipotens & misericors Dominus*, cùm in illis fiat expressa deprecatio pro absolutione & remissione peccatorum; & sic sacerdos per hac verba, *Ego te absolvō*, pœnitentem à peccatis verè noti absolveret, sed solum illum jam esse ab eis absolutionem declararet, quod aperte repugnat Tridentinum sess. 14. can. 9. ubi sic ait: *Si quis dixerit absolutionem sacramentalem sacerdotis* (quam in illis verbis, *absolvō te*, positam esse ibidem cap. 3. docet) *non esse actum judiciale, sed nudum ministerium pronuntiandi, & declarandi remissa esse peccata, anathema sit.*

5. Objectiones Adversariorum levissima sunt: in primis enim verum non est quod opponunt, nimis Græcos non nisi deprecative absolvere; hoc enim falsum esse constat ex Arcadio, qui de formis absolvendi Græcorum, accuratè & fuisse disputat lib. 4. de Sacramentis cap. 3. ubi nullam refert in qua non sit aliqua propositio, quæ autoritatem sententiae judicialis non præ se ferat, licet ante, & post, orationes alias habeat adjunctas, quemadmodum habet forma consueta Latinæ Ecclesie.

Non obest etiam id quod dicitur canone *Multiplex de pœnit. dist. 1. nemp indulgentiam Dei, nisi supplicationibus Sacerdotum obtineri non posse.* Hoc enim intelligendum est de deprecatione quæ præmittitur absolutioni sacramentali, ut interpretatur D. Thomas supra qu. 84. art. 3. ad 2. Pontifex enim Sacramentum pœnitentiae *supplicationes* appellat, ab oratione deprecativa quæ absolutioni præmittitur. Neque enim novum est, ut Sacraenta à ritibus accidentibus nomina sortiantur, ut patet in ipso

ipso pénitentia Sacramento, quod manum impatio dicitur, quamvis hæc non sit de necessitate hujus Sacramenti.

Non valet etiam exemplum quod adducitur de Sacramento Extremae-Uncionis, cuius forma est per modum deprecationis. Nam ut discurrat D. Thomas opusc. 22. cap. 1. in hoc Sacramento, præter salutem animæ, petitur salus corporis; & quia non semper expedit, ut hæc conferatur, precatio adhibetur. In Sacramento vero pénitentia, & aliis, conferatur aliquid spirituale, quod semper expedit confiri: unde non debet forma Sacramenti pénitentia, nec aliorum sacramentorum, excepta formâ Extremae-Uncionis, ad modum precationis exprimi.

6. Tertia difficultas affinis præcedenti est, an sacerdos per hæc verba, *Ego te abservo*, verè pénitentem absolvet à culpa & reatu pénitentia, vel solum à peccatis absolutum declarat? Respondeo illum verè absolvere, & non solum absolutum declarare. Hoc enim expressè docet Tridentinum sess. 14. can. 9. his verbis: *Si quis dixerit absolutionem sacramentalē non esse actum judiciale, sed nudum ministerium pronuntiandi, & declarandi remissā esse peccata confienti &c. anathema sit.* Idem assertit D. Thomas opusc. 22. cap. 1. & variis Scriptura testimoniis probat. Item Richardus à S. Victore lib. de potestate ligandi & solvendi cap. 21. hæc scribit: *Exstat quorundam sententia tam frivola, ut ridenda potius quam refellenda videatur; putant enim Sacerdotem non habere potestatem solvendi, sed ostendendi solutos. Sed nunquid Dominus dixit, quod solutum ostenderet, ex solutum? Dicunt sacerdotes non habere potestatem remittendi peccata, cum Dominus hoc dicat, & dicunt habere potestatem ostendendi remissa, cum Dominus hoc non dicat.*

7. Ratio etiam suffragatur, sacramenta enim novæ legis efficiunt quod significant: Atqui Sacramentum pénitentia habet præcipue ratione suæ formæ, quod significet remissionem peccatorum: Ergo præcipue ratione sua formæ illam confert; subinde sacerdos per hæc verba, *Ego abservo te*, verè pénitentem absolvit à peccatis, & non solum ab illis esse solum declarat.

Confirmatur: Ideo Baptismus causat gratiam ablutiavam à fôrdibus peccatorum, quia hæc verba, *Ego te baptizo*, illam significant: Sed verba ista, *Ego te abservo*, non minus clarè gratiam remissionis peccatorum designant: Ergo pariter istam sufficienter dispositis conferunt.

Addo quod, si sacerdotes novæ legis non verè absolverent à peccatis, sed solum pénitentem absolutum declararent, non differerent à legalibus sacerdotibus, isti enim habebant potestatem discernendi lepram à non lepra, & declarandi quinam verè essent vel non essent leprosi. Unde Chrysostomus de sacerdotio cap. 6. *Corporis lepram purgare*, vel ut verius dicam, ne purgare quidem, sed purgatam ostendere, Iudeorum sacerdotibus licebat. At verò nostris sacerdotibus, non corporis lepram, sed animæ fôrdes, non dico purgatas probare, sed purgare prorsus concessum est.

8. Nec obest quod D. Hieronymus super illud Matth. 12. *Tibi dabo claves regni calorum*, Sacerdotes Evangelicos legalibus & quiparare videatur, in hoc quod sicut illi non mundabant leprosos, sed eos mundos esse judicabant; ita Sacerdotes Evangelici non justificant peccatores, nec eos mundant, sed eos mundos esse ostendunt. Ibi enim comparat Sacerdotes Evangelicos cum legalibus, in eo solum quod sicut legales non poterant suo arbitrio discernere inter lepram & lepram, sed solum juxta

QVINTUS

merita causa; ita neque Sacerdotes Evangelici iudicare debent aut possunt de peccatis, juxta suum beneplacitum, ita ut possint damnare innoxium, vel absolvire pravum, sed juxta uniuscujusque dispositionem.

9. Non obest etiam quod Augustinus, Gregorius, & alii SS. Patres dicunt, Sacerdotes non solvere, nisi prius à Deo vivificatum, sicut nec solverunt Apostoli Lazarum, nisi prius à Christo resuscitatum. Hoc enim, ut ait D. Thomas opusculo citato cap. 2, intelligendum est, non de perfecta vivificatione per gratiam sanctificantem, sed de imperfetta per gratiam excitantem, quæ inchoat vitam animæ per actum aliquem supernaturalem, ad quem movet & excitat peccatorem, qui exit foras, sicut Lazarus è sepulchro; id est recedit à peccato per dolorem & detestationem quandam, & accedit ad Sacerdotem, ut se prodas per confessionem. Hanc interpretationem approbat D. Augustinus tract. 49. in Joan. & aliis in locis.

10. Ex dictis colligitur, verum sensum horum verborum, *Ego abservo te à peccatis tuis*, hunc esse: Ego tibi confero gratiam, quantum est de se, remissam peccati, seu solutam à vinculis peccatorum. Hæc enim forma sic intellecta verificatur, non solum quando pénitentis cum sola attritione, & in statu peccati mortalis, ad sacramentum pénitentia accedit; sed etiam quando contritus & justificatus illud suscipit, vel quando de peccatis validè confessis & remissis absolvitur; nam in his casibus recipit gratiam, quantum est de se remissam peccati, licet actu peccata non remittat; sicut qui accipit per accidens primam gratiam in Eucharistia, accipit illam per modum nutritivæ, licet per accidens tunc primam vitam spirituali aninæ conferat.

11. Quarta difficultas est, an absolutio dari possit scripto, vel absenti? Respondeo negativè quo ad utramque partem. In primis enim quod absolutio non possit dari scripto, videtur manifestum, tuin qui ex Florentino & Tridentino verba sunt forma cuiuslibet sacramenti novæ legis; à qua lege excipiunt solum sacramentum matrimonij, in quo natus & signa possunt supplere vicem verborum. Tum etiam, quia cum sacramentum pénitentia sit institutum per modum judicij, debet sententia absolutio, sicut in aliis judiciis solemnibus, voce humana proferri.

12. Quod verò absolutio non possit dari absenti, constat ex verbis illis formæ, *Abservo te*, nam particula *te*; exprefse ad personam præsentem diriguntur, juxta Christi institutionem, sicut in Eucharistia hæc verba, *hoc est corpus meum*, ad materiam præsentem diriguntur, unde sicut Sacerdos non potest consecrare panem absentem, ita nec pénitentem absentem absolvere.

Sed quæres, an saltem confessio fieri possit Sacerdoti absenti, per litteras, aut per internuntium? Respondeo negativè: dicitur enim in can. *Quem posuit de pœnit. dist. 1. ex libro de vera & falsa pénitentia: Praecepit Dominus mundandis, ut ostenderent ora sacerdotibus, docens corporali præsentia confitenda peccata, non per mundum non per scriptum manifestanda.* Id etiam determinavit Clemens VIII. die 20. Junij anno 1602, damnans hanc propositionem: *Licet per litteras aut per internuntium confessario absenti confiteri sacramentaliter, & ab eodem absente absolutionem obtinere.* Quam damnationem, cum duntaxat in sensu copulativo intelligendâ esse, non divisiæ & seorsim, ac proinde de sola absolutione, non confessione, respondisset Suarez, Paulus

DE EXTREMA-UNCIONE.

Ius V. anno 1605. die 14. Julij declaravit hanc interpretationem non posse subsistere, jussitque eam ex libris Suaris expungi, quod & duplice alio decreto postea confirmavit.

13. Nec valet quod aliqui dicunt, prædictam confessionem factam confessario absenti, damnari abutroque Pontifice, ut illicitam quidem, sed non ut invalidam. Si enim confessio facta absenti per epistolam aut internuntium valida esset, esset etiam licita in aliquo casu urgente, nimis extrema necessitate salutis, quo tempore omnia media valida sunt licita, id exigente supremo periculo æternæ damnationis: ut si alter moribundus salutem consequi non valeat, quia nec Sacerdotem præsentem habere potest, nec probabiliter speret se contritionem habiturum. Unde si validè quis posset confiteri absenti, hoc non humana potestate, etiam Pontificia, prohiberi posset in tali casu, cum dispendio salutis æternæ. Cùm ergo Clemens VIII. strictissime, & sub pena excommunicationis sibi reservata, opinionem illam quæ assertit licere absenti per epistolam vel internuntium confiteri, quovis modo, aut in quocumque casu, ad proximam deducere prohibeat, manifestum est illum censere, talem confessionem esse invalidam, & non solum illicitam.

14. Objicitur tamen difficile argumentum, nam si moribundus mittat ad Sacerdotem, vel coram testibus dicat se optare confessarium, aut etiam solummodo det signa contritionis, postmodum si morbo oppresus, nec loqui amplius possit, nec ulla contritionis signa dare, Sacerdos ad eum accedens, potest & debet eum absolvere, ut habetur in rituali Pauli V. & hæc est praxis communis Ecclesiæ, & tamen tunc pénitentis non confiterit in præsencia Sacerdotis, sed in ejus absentia antea confessus est. Ergo confessio fieri potest sacerdoti absenti.

Huic objectioni duplíciter respondent Autores: plures volunt requiri omnino, quod dum Sacerdos ad moribundum accessit, saltu adstantes in præsencia utriusque testium, pénitentem aut vocem aut nutibus confessarium petiisse, & signa contritionis dedisse: tunc enim (inquit) pénitentis confiterit coram sacerdote, per illos adstantes, quasi per interpres. Si verò Sacerdos solum dum est in via, & absens, per internuntium audiat moribundum petiisse confessarium, & nulli sint præsentes qui hoc testari possint, non potest illum sacramentaliter absolvere. Id probant non solum ex predicto Clementis VIII. decreto, sed etiam ex epistola 91. Leonis magni ad Theodorum, & ex Concilio Carthaginensi 4. cap. 67. ubi dicitur, testimonium circumstantium posse præstare moribundo, ut absolvatur à Sacerdote.

15. Alij existimant, quod etsi Sacerdos adveniens nullum habeat testimonium circumstantium, si tamen audiverit à nuntio, moribundum petiisse confessarium, & signa contritionis dedisse, posse & debere illum absolvere. Sic enim (inquit) habetur in rituali Pauli V. ubi præscribit Pontifex, ut pénitentis qui ante mortem confitendi desiderium ostenderit, sive per se, sive per alios, à sacerdote adveniente absolvatur. Ad decretum verò Clemens VIII. respondet Pontificem in tali decreto non comprehendere casum summæ necessitatis, sed loqui de confessione quæ regulariter fit ab eo qui potest coram sacerdote confiteri. Sicut enim per accidentem valet confessio non integra, licet per se loquendo jure divino integra esse debeat: ita per se loquendo, jure divino debet fieri confessio coram sacerdote; per accidens tamen, quando pénitentis loqui non potest, nec adest Sacerdos, sufficit con-

fessio coram testibus facta, nondum præsente sacerdote.

16. Utraque solutio probabilis est, primam tamen videtur probabilior, & conformior prædicto Clementis decreto, nec non Concilio Carthaginensi citato, quod requirit testimonium præsentium, ut moribundus à sacerdote absolvatur. Nec urget id quod referunt ex rituali Pauli V. nam cùm præscriptum Pontifex, absolvendum esse moribundum, qui ante mortem confitendi desiderium, sive per se, sive per alios ostenderit: per ly alios, intelligi debent circumstantes, non verò nuntii, qui hoc solum sacerdoti referunt, nec sunt præsentes, quando ille pervenit ad infirmum; illi enim non possunt se habere tanquam infirmi interpres, sicut circumstantes.

17. Ceterum omni probabilitate caret sententia Jacobi Baii, Baunii, Tamburini, Caramuelis, Theophilii Reynaudi, & aliorum recentiorum Casuistarum, qui docent posse absolvendum moribundum, quamvis nullum exhibeat signum contritionis & desiderii absolutionis, & si vixerit piè, sive latitudo immemor non fuerit: cùm enim sacramentum pénitentia per modum judicij institutum sit, non potest perfici sine aliqua sui accusatione, quæ est pars essentialis illius, & sine qua Sacerdos in foro pénitentia juridice sententiam ferre nequit.

Confirmatur ex decretis Consiliorum & Pontificum supra citatis, qui dum statuant dandam esse absolutionem moribundo, semper exprefse addunt, si per se, vel per alios signa pénitentia dederit. Imò Paulus V. in suo rituali sic habet: *Videat autem diligenter Sacerdos, quando, & quibus, confenda, vel neganda, vel differenda sit absolutione, nec absolvat eos quæ talis beneficii sunt incapaces, quales sunt qui nulla dant signa doloris.*

Quod verò aliqui objicunt, Clementem VIII. dedisse absolutionem sub conditione eidem cadenti fornici templi D. Petri, nullum danti signum doloris: Cardinalis Delugo, re bene examinata, dicit esse fabulosum.

18. Non obest etiam quod Augustinus lib. de adulteriis conjugiis cap. 26. videatur prædicare sententia, dicit enim: *Catechumenis ergo in hujus vita ultimo constitutis, si morbo seu casu aliquo sic oppressi sint, ut quarevis adhuc vivant, petere tam sibi baptismum, vel ad interrogata respondere non possint, propter eis quorum in fide Christiana iam nota voluntas est, ut et modo baptizentur, quo modo baptizantur infantes, quorum voluntas nulla adhuc patuit.* Et cap. 28. *Quis autem baptismatis eadem reconciliationis est causa, si forte pénitentem finienda vita periculum præoccupaverit. Nec ipsos enim ex hac vita sine arcta sui pacis exire velle debet Mater Ecclesiæ.* Ad hoc enim responderet, Augustinum ibi agere de adultero, qui fecit confessionem, & petit absolutionem, cui dilata fuit. Sicut certum est ibi agere de Cathecumeno adultero, qui petit baptismum, cui fuit dilatum. Ait enim ibidem: *Ego non solum alios Cathæcumenos, verum etiam ipsos qui viventium conjugiis copulati, retinent adulterina consortia, cum salvos corpore in his permanentes non admittamus ad baptismum; tamen si desperati & intra se pénitentes jacuerint; nec pro se respondere potuerint, baptizandos puto ut etiam hoc peccatum cum ceteris, lavacro regenerationis anferatur.*